

Autismispektri häired:

kümme näpunäidet minu toetamiseks

1. Ma ei ole autist. Ennekõike ja alati olen ma inimene, üliõpilane, laps, ja mul on autism. Ärge ajage mind segamini mu seisundiga. Ja palun ärge kasutage seda sõna negatiivsel või hoolimatul viisil. Ma väärin lugupidavat suhtumist.
2. Ma olen isiksus. Autism ei muuda mind ja teisi autismiga inimesi ühesuguseks. Püüdke mind inimesena tundma õppida – mõista minu tugevaid ja nõrku külgi ja mind ennast. Küsige minult – või kui ma ei suuda vastata, siis minu sõpradelt ja perelt – mu unistuste kohta.
3. Ma vajan teenuseid nagu kõik teised lapsed. Teenustega peaks alustama varases eas. Autism on saanud või saamas rahvatervise teemaks paljudes maailma riikides. Meil on autismi avastamiseks olemas vahendid, mida tuleks kohaldada ka teiste arenguhäirete diagnoosimise raames. Mida varem alustada, seda rohkem see mõjutab minu elu! Pidage meeles, et umbes ühel mu neljast õest-vennast on samuti autism või muu probleem. Aidake neid – neil on oluline osa minu elus.
4. Ma kuulun tervishoiusüsteemi hoole alla nagu kõik teised lapsed. Kaasake mind regulaarsesse tervisekontrolli. Tervishoiusüsteem peaks kohandama minu vajadustega, piirates ooteaegu ja kindlustades, et ma saan aru toimuvast, kasutades näiteks lihtsustatud keeles materjale, piktogramme, tehnoloogilisi vahendeid jne. Sellest võivad kasu saada ka teised patsiendid.
5. Ma kuulun teiste laste hulka. Ärge eraldage mind neist, sest tahate mind ravida, õpetada või minu eest hoolitseda. Ma võin käia, ja lausa peaksin käima, tavakoolis ja elama tavahiskonnas. Nendes kohtades tuleks mulle osutada erilist toetust. Mul on nii mõndagi õpetada teistele lastele ja nii mõndagi neilt õppida.
6. Ma olen osa oma perekonnast. Kavandage koos minuga mu tulevikku ja elumuutusi. Mina peaksin olema see, kes otsustab, ja kui mu võimed on selleks liialt piiratud, siis mu vanemad ja sõbrad räägivad minu eest. Ükski riigiasutus ei saa asendada minu peret ning ühiskond peaks tunnustama minu pere suuremeelsust, sest mu pere toetab mind ühiskonna nimel.
7. Ma väärin õigeid tõendus põhiseid teenuseid. Need ei pruugi olla mugavad või lihtsad korraldada, kuid nende abil tulen ma paremini toime. Ärge asendage minu haridust, tervishoidu ja sotsiaalset toetust ravimitega. Ma võin vajada ravimeid, ja ma ootan uusi arenguid bioloogilises ravis, kuid nende kasutamisel tuleb olla ettevaatlik. Minuga võib arvestada teadusuuringute läbiviimisel, kuid mind kaasates arvestage, et kõik mu õigused oleksid kaitstud. Ma soovin ka teisi aidata.
8. Ma olen osa ühiskonnast. Kaasake mind kutseõppesse. Ma soovin anda oma panuse. Teenused, mida ma vajan täiskasvanueas, peaksid juhinduma enesemääramisõigusest, suhetest ja kogukonna kõigisse tegevustesse kaasatusest. Te peaksite kohandama keskkonda minu vajadustele, muutma inimeste suhtumist ja hoiakuid. See muudab ka meie ühiskonna paremaks.
9. Mul on inimõigused, kuid kohtan erinevatel põhjustel diskrimineerimist. Paljud meist elavad vaesuses ilma kogukonna tugisüsteemideta. Mõned meist kuuluvad immigrantide või vähemuste hulka, kaasa arvatud seksuaalvähemused. Arvestage ka soolist aspekti. Autismiga tüdrukud ja naised on sageli suuremas vägivalla, ülekohtu või kuritarvitamise ohus.
10. Ma olen osa maailmast. Mul on siin oma roll. Mina ja mu seaduslikud esindajad soovime olla kaasatud poliitika kujundamisse, elluviimisse ja hindamisse. Te vajate meie abi, et teada, mida tuleks teha. Andke mulle võimalus. Mäletage mu motot: "Mitte ühtegi otsust minu kohta ilma mind kaasamata".